

Příběh myslitele v pomatené době

Petruška Šustrová

in: Lidové noviny, 33, 2020, n. 100, p. 11

in: Lidové noviny, 33, 2020, č. 100, str. 11 (29. 4.)

◆ nekrolog, česky, vznik neuveden,

◆ obituary, Czech, origin n.a.,

OSOBNOST: Příběh myslitele v pomatené době

Petruška Šustrová, Lidové noviny, 29.4.2020

Ladislav Hejdánek, který v úterý zemřel, nepatřil k lidem, kteří někdy v životě „prozřeli“ a zásadně změnili názor, aby nadále hájili něco jiného než do té doby. Jeho názory se samozřejmě vyvíjely, jak tomu bývá u každého myslícího člověka, ale postoj měl po celý svůj život konzistentní.

Hejdánek se narodil 10. května 1927 a vedl aktivní politický život. Ne v tom smyslu, že by vstoupil do nějaké strany a v ní stoupal k moci, ale občanský politický život. Věnoval se svým zájmům a své profesi, ale rozhodně nepřehlížel společenské dění. Ve čtyřicátých letech působil v křesťanském hnutí YMCA a patřil mezi studenty, kteří se v únoru 1948 vydali na Hrad požádat prezidenta Beneše, aby nepřijímal demisi nekomunistických ministrů. V padesátých letech byl jedním z vůdčích duchů reformního evangelického hnutí Nová orientace. Byl však po celý život otevřený všem myšlenkovým proudům, které mu byly blízké, rozhodně se neomezoval na styk s jedním konfesijním, politickým či společenským okruhem.

Studia a kariéra

Původně začal Ladislav Hejdánek v roce 1946 studovat matematiku, ale záhy přešel na filozofii, která se mu stala celoživotním údělem. Studium na Filozofické fakultě UK dokončil v roce 1952, místo vědeckého pracovníka se však pro něj nenašlo, pracoval jako dělník a později jako dokumentarista v pražském Ústavu epidemiologie a mikrobiologie.

Krom nedlouhé epizody v letech 1968–1971, kdy ho na doporučení Jana Patočky přijal Filozofický ústav ČSAV, nenašel Hejdánek až do pádu komunismu zaměstnání, které by odpovídalo jeho vzdělání, znalostem a schopnostem. Tedy – oficiální zaměstnání.

Jako schopný a tvůrčí člověk si však vždycky dokázal snadno najít práci, která ho těšila a kterou pokládal za užitečnou.

V šedesátých letech to byla práce v nemarxistickém časopise Tvář, kde spolupracoval s dalšími významnými duchy oné doby – mj. s Jiřím Němcem, Zbyňkem Hejdou, Emanuelem Mandlerem, Bohumilem Doležalem, ale třeba i s Václavem Havlem a nějakou dobu i s Václavem Klausem. Časopis byl na tehdejší poměry příliš otevřený a příliš vzdálený oficiální linii, takže ho komunistické úřady dokázaly snášet jen do roku 1965 (jeho vydávání bylo dočasně obnoveno v průběhu pražského jara). Hejdánek také patřil k významným účastníkům ekumenických seminářů v Jirchářích a dialogu křesťanů s marxisty, to byly aktivity šedesátých let, dříve naprosto nemyslitelné. Po nástupu normalizace v roce 1970 také vzaly zaskvě.

Několik měsíců po propuštění z Filozofického ústavu byl uvězněn za to, že se s mnoha dalšími v roce 1971 podílel na letákové akci před nadcházejícími volbami. V letácích se upozorňovalo, že volby nejsou povinné... Dostal devět měsíců, z nichž si šest odseděl.

Charta 77 a bytové semináře

Do vzniku Charty 77 vnesl Ladislav Hejdánek podstatný příspěvek: doporučil, aby se chystaná iniciativa opřela o mezinárodní pakty o lidských a občanských právech, k nimž se Československo podpisem přihlásilo, ale neplnilo je. Byl také mluvčím Charty, a to dokonce dvakrát, podruhé jako „náhradník“ za uvězněné mluvčí.

Skoro čtyři roky pravidelně psal „Dopisy příteli“, v nichž se vzácně snoubí reflexe aktuálního politického dění s problémy českého myšlení, filozofické tradice a křesťanství. A jako pomyslná spojovací nitka v nich funguje autorovo vysvětlení fiktivnímu „příteli“, co vlastně ta Charta chce a k čemu jsou dobré občanské iniciativy a občanská angažovanost vůbec.

V osmdesátých letech zahájil pravidelné bytové semináře, na které přijížděli významní zahraniční filozofové. Hlavním a pravidelným řečníkem však byl sám Hejdánek, který v té době už měl za sebou řádku filozofických spisů. To, že vyšly v samizdatu, jim neubíralo na kvalitě ani na zajímavosti. Na semináře chodilo hodně lidí, museli sedět na zemi, zato měli podněty k přemýšlení, rozhovorům a další četbě na celé týdny.

Po celou tu dobu Hejdánek sebe a rodinu, tedy manželku Hedu a čtyři dcery, živil jako ostatní disidenti – jako noční vrátný, topič a podobně. Do postavení významného filozofa, myslitele a učitele – tedy na vysokou školu a mezi oficiálně vydávané autory – se mohl vrátit, až když se pomatená doba vrátila do normálnějších kolejí, tedy po pádu komunismu.